

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ
СКОРОТЕЧА.

(Соискет.)

ПЕШТА.

Неделя

16. Апріліа 1844

Год. III.

МИЛКИ

На поютаріе Тезоименітства.

Где лепота тѣла цвати
Срце тежи тамо радъ;
Где с' доброта душа лати,
Днже с' чувства пламенъ тадъ! —

Да облачишъ ризу нову
Невинности данасть ты, —
А душевна свойства славу
Величаю им'на ти:

Где Венера свой разшири
Са Мінервомъ танкій станъ. —
Одъ колевке нѣжне. двери
Отвори ти скретный данъ.

А Грациј Србске коло
Байно шире мило там',
Съ Музамъ тамо и Аполло
Теб' изводи песме самъ. —

Венцемъ тебе новымъ красе
Србска ћерко Милице!
Цвећемъ теби стеру стазе
Набранымъ пре Зорице. —

У пурпурнымъ садъ красотай
Шествуй милогъ пролећа;
Невинности по стазицай,
Србскогъ духа и срца.

Крозъ савъ животъ некъ те прати
Мила сестро, Богиня —
Светкуй иле, и запамти
Да си права Србкиња! —

КРВАВА ОСВЕТА.

I.

Не далеко одъ Вышеграда, види се место едно, кое кадъ Путникъ погледи, и неотєхи помыслити мора на место, у комъ є првогъ человека Богъ створио. Две планине су слубљне една другой, к'о да братъ ми-лу свою грили сею; тамо, ди се планине саставляю, природа каменнымъ стѣнама вол-шебный є дала видъ, у томъ истомъ састав-ку зелени се листата шума, и изгледа ко обрађена баща, кое обграду чине стрме са обадве стране стѣне; крозъ шуму кривуда кристални потокъ „Лепенца“ и умножа-ва халовитогъ Дунава плаве таласе. —

Оно є было време, у комъ су юншъ илози наши Праотцы живили, кои су са Патріархомъ Чарноевићемъ у Угарску пре-шли. — Май є био, шума є листомъ оде-вена, а цвећемъ и ягодама накићена была; Лепенца тихо є зујла поредъ поточића, подъ растомъ красна є седила дѣва, бела ружа, коя јој є у црной уплетена коси, као да се стыди снѣжнога врата, стыдно є спу-стила главу. По образу дѣве невиности зо-ра се румени, очи нѣне ко да белый чине данъ: јръ кадъ јий є небу подигла, сунце ко да є потавило, и поточићъ, кои є пре, докъ є у нѣга гледала, радостно жуборио. садъ, ко да жали што є кристаль изгубио свой, жалостну є пево песму. Устне нѣне руменије су него ягоде, кое є у котарици држала. Виткій јој стасъ бела є покривала

Хальниа, одъ врата до пояса кратка црвена онай је имала видъ, ко она хальниа коју мы именујемо Сербјанкомъ. Садъ је устало са меке траве, и певала је песму таквимъ умилнимъ гласомъ, да су чисто и птице ухутале, и њу певају слушале; шуме и каменѣ наслаждавало се Анђелскимъ нѣнскимъ гласомъ, тишина је велика била: ни саме стѣне ни су смеле одзивъ свој оддавати, боје се да је њиовъ красну не устраши првачицу, и потокъ је престо жуборити. — Све је ћутало. —

Садъ зачује се рогъ ловачки и лаяњ паса. Девойка на ону страну управи очи, одъ кое је звукъ долазио; аљ већ је ловацъ је поредъ ње стајао; она је бежати тела, аљ нека снага, коју познавала ће заустављала је; она јошт једанпут је скунила сile да бежи, аљ младић је тако лепо молјо, тако умилно, да бы га и бездушна зверъ послушала, а камо ли не време груди и меккога срца девойка..

„Бооль је мени кодъ тебе быти — говорио је онъ, аљ тай бооль, у твомъ кругу, мјо је и онъ мени.“

Ељ чудо што је послушанъ био? та онъ је тако нѣжанъ, нѣгове очи тако умилно блистају, а девойка је невина била, и чисто к'о мысао всевишњега Творца, знала јошт ће на чимъ жито, на чиме ли грожђе расти, а камо ли изъ чега се любовъ рађа. — Она је остала, и на прећашње се посадила место, а млади ловацъ поредъ ње. — Кадъ је сунце за гору заишло, онда су се растали. На девойке устнама нешто је пламтило, кое ће она ни сама знала шта је; аљ мы ћемо милой Читатељки казти, шта је тобыло; На њени усти пламтјо је — полюбацъ младога ловца.

III.

Едва четвртъ часа ода одъ раста оногъ, подъ коимъ се Милица са младимъ упознала ловцемъ, белила се између липа кућица једна. Съ десне стране куће видила се красна баша мирисавимъ засађена цвећемъ, и бистримъ по полакъ пресечена потокомъ, на страни баше видјо се растъ једанъ на о-

но подобје, као онай, подъ коимъ се у Милкинимъ грудма прва любве упалила искрица, за растомъ дизала се висока стѣна, нуј стѣну винова пеняла се лоза. Кућица је та обиталище Милице, и ње старе Майке. —

Три недеље после првогъ намъ приклученя подъ растомъ у баши, три се дају видити човечја стаса седећа на клупи одъ бусеня; съ десне стране једна висока женска; по образима њенима поремећене лепоте стопе се видити дају, и човекопознаватель јако ће погодити, да пруге по челу и седу косу ће толико време, к'о брига јој приузроковала. Јена та је Милкина майка, а друго двоје: Милица, и млади ловацъ.

Дуго су ћутали, у једанпут стара коиза сна пробуђена проговори;

„Милане! я самъ задовољна, што је мени тебе Богъ поклонио, кој ћеш је милу моју кћер је читавомъ њеномъ животу одъ зла бранити. — Милка тебе люби и ты ју, па ће те сретни быти.“

Миланъ и Милка клекну предъ стару, а она продужи.

„Богъ Васъ благословио децо моя.“ У дубокимъ јој очима суза се засветли, коя је суза радости била, прва суза радости после дуге туге.

„Сретна самъ децо моя — проговори опетъ — и надамъ се да ћу јошт у кругу вашемъ задовољно поживити кое године.“

„Не!“ чуо се одзивъ одъ стѣне. Сви се троје на ону окрену страну, одъ кудъ је гласъ долазио.

„Лажешъ, пакостна стѣно! — проговори Миланъ, — да ће Богъ, и добра ће мати живити дуго и сретно.

Садъ се тако учинило, ко да је нешто шушнуло изза камена, кој се за њиови дигао леђиј. Стара погледи тамо, сва је пребледила, и једва су је могли Миланъ и Милка у кућицу увести.

(коначъ слѣдуј.)

РОБСТВО и ТЕРГОВАНЬ СЪ РОБОВЫ.

Може быти да у цѣломъ свѣту неналазисе себичнія Політика, како што є Енглезска. То мы видити можемо изъ ныювогъ у Індіи и у Хійни поступанія: али зато ипакъ то нась може по нѣкимъ видовима као тѣшиги, што Енглези, гдѣ годъ доѣу, тамо сами собомъ облагонравie и праву учтивость доносе, пакъ поредъ тога таки као изыскуваючи потрудесе споспѣществовать, да се и тамошни жители облагорођаваю и облагонраве: зато они таки Гражданскую Свободу заводе и утемелюю, коя є са ныювымъ Державнымъ Урежденіемъ тако приращена, тако союжена, да се чисто отъ ныи отдохти и отлучити неможе. Они су превеликій новца трошакъ учинили, да робове исподъ угнѣтаемогъ ига освободе; они и данъ данасъ не мале трошкове жертвую, да се већь еданпуть Тергованю са Робовы край учини. — Заиста человѣколюбие чрезъ ово Енглеза благородно поступаніе сила добыва, и заиста свакій може съ правомъ рећи, да Енглези у тому честно поступаю. Найвећи и найревниви лобительи уничтоженія Тергована са Робовы учинили су међу собомъ еданъ тѣсанъ союзъ, когъ союза приверженици простирусе по цѣлой земљи, свагди изтраживаючи, свагди пропытываючи, да бы гдѣгодь Противнике ныювогъ благородногъ намѣренія изнашли; пакъ ако јй изнаћу, а они јй онда свуда опишу и строжайше гоне. Ни найдулѣне точке свѣта не остану отъ ныи мирне; а особито поселенія Шпаньска, Португалска и союжены Держава они яко на мѣру узымаю. И тежко ономе, кои се усуди или самъ посредствено или непосредственно у Енглезской при Тергованю съ Робовы соучествовать. Таковогъ згоди свакій срамъ, стыдъ и явно поруганіе, како што се пре нѣкојко мѣсецій са богатымъ Лондонскимъ Терговцемъ Зулутомъ случило. Печатна га є явно издала, да є ову гадну, гнусну и скаредну игру проводю, пакъ зато є достоянъ явногъ презрѣнія и поруганія, и

тако онъ садѣ не смѣ свое оправданіе ни единой Књигопродавници вручити и вовѣрити, него га дае као рукописъ печатати, и тако са страомъ потайно нѣкимъ своимъ пріятельима разшилявати. Кадѣ бы онъ чистъ био, то нетреба, да се свѣтlostи страши.

(продуженіе.)

БАСНА

Славорѣчива Мазга.

Една добро уранѣна мазга ніе знала већь како да свою главу одъ тежке кичельности и поноса ноши, непрестанно хвалећи се да є знатне породице и племена. Мой отацъ, говораше она, био є благородный хатъ, и я могу безъ славорѣчія казати, да самъ сасвимъ на нѣга наликъ. Текъ што она то рече, аль намма почне еданъ не далеко отъ нѣ старый магарацъ выкати: „и, я,“ и ню на нѣно право и истинито подреќло опомене. Сада сви познаду, одъ когъ рода и племена она происходи, и сви ѹој се зачну смејти и ругати.

НРАВОУЧЕНИЕ. Еданъ славорѣчивый будала, коне, што но веле, изъ пра изникао и на велико достоинство се попео, срамотисе и стыди свогъ собственогъ и рођеногъ отца, и нѣгове сиромашне родбине. У таквомъ станю налазусе она, кои изъ ничего до чега доѣу; ныово подрѣкло забораве, и никако нећеду да разсуде, да она иста срећа, коя їй є еданпуть изъ пра извукла и подигла, опетъ натрагъ у нѣга бацти може. А кадѣ їй човекъ на ныово подрекло опомене, то се одма гдико будала разсерди, и наћесе уvreћенъ, што га на нѣгово подрекло опоминѣмо; али се зато онъ не стыди поруганія достойній животъ проводити, свогъ отца и свою родбину презирићи. Ништа ніе могло мазгину дерзость већма осрамотити, него кадѣ є магарацъ башъ онда выкати зачео, кадѣ се она као паралажа о свомъ родословио хвалити почела. Мы имамо међу нама велико число таковы славоговорљиваца, кои се свога отца отричу; али и они онако исто пролизе, као и наша сирота мазга у Басни. Зато обазримо се пре, него што се почнемо о нашемъ роду хвалити, да се гдигодъ оближе какавъ нашъ фамиларашъ ненаходи

Сам. М.

Бројник

ВѢСТИ.

Изъ Сегедина, отъ 19. Апр. п. р. — Кодъ
насъ в Данъ Рођеня благоутробногъ и премилогъ на-
шегъ Монарха Фердинанда I (V) са особитымъ
торжествомъ проведенъ. Уочи истогъ дана у вароши
е већа часть дома свако освѣтлена была, између
коихъ варошки е домъ заниста найвећма очи зрителя
на себе привлачіо. Отъ стране Таліанаца, кои су у
граду, начинѣне су двѣ высоке піраміде, усрд' коихъ
видю се особитый тріумфъ съ Царскимъ обликомъ та-
ко вѣшто справљенъ и тако освѣтленъ, да се човѣкъ
те блистательне красоте ніе могао доволно нагледати.
Сутра данъ, т. е. лицемъ на Данъ Рођеня, аузруковао је цѣо
Баталлонъ војника Донъ Мігуелъ, цѣо корпесъ Оффі-
цирскій, и сви други у вароши налазећисе Царски Чиновни-
ци, такођеръ и нашъ Плем. Магистратъ са Комунитетліјама
и прочимъ Гражданама; ктому слѣдовали су Граждани
наши у униформи и пешке и на коњу, да овай Данъ
Рођеня премилостивогъ и предоброгъ свогъ Манарака и
Отца са свакимъ отличномъ свечаностию и са свакимъ
почитаніемъ прославе. Божественна Лутургіа служила
се и у нашој и у Римокатолическој цркви са вели-
кимъ благоговѣниствомъ; гдје је безчисленный свѣтъ, бу-
дући в красно време было, присутствовао.

(сообщено отъ Г. Л.)

ПИСМО

изъ Далмације у Бечъ.

Любезный Брате!

По маломъ странствованю, кое самъ по твоїй
вольи ради мoga изображенія предузео, дошао самъ по-
слѣ четры године у нашу постойбину, у юначу Ли-
ку. Садъ самъ сасвимъ другчіе чувствовао, него онда
кадъ самъ је оставio. Вѣруй ми, сить самъ се напла-
као. По свимъ краевима Србства, за изображеніемъ
се, за общтомъ ползомъ, гдј више, гдј манѣ, лебди-
а у нашој тужной домовини све чми. Опоминѣмъ се,
како самъ за оно нѣколико дана докъ самъ у Србији прѣ-
две године био радостно примѣчавао и очима сма-
трао, како се Науке воредъ остали полезностій оз-
бильно подижу. — Башь самъ онда налазио Новине са
обыньямъ прилаганїемъ на Фондъ Школскій. Шта ли
се по остальнымъ Аустријскимъ краевима за Науке ра-

ди? А кодъ наасъ, во! нигдѣ никто о томъ и не санд. Нема тко, да овай несрећній Свѣтъ отъ тако не-
срећногъ сна пробуди; овай свѣтъ, кога је Богъ са
даровима природе обилато обасуо. — — Слушао
самъ одавна говорити, да је блаженнопочившій Епі-
скопъ Мушицкій той неволи помоћи трудио се.
Сви веле, да је онъ дуже поживіо, да бы и Лику у
томъ смотреню са другимъ Србства краевима спо-
редитисе могла Ово је туга, која свакогъ Сына народа
Србскогъ узвѣлити мора. Садъ се велика надежда
полаже на Преосвященїшега Господина садашњег
нашегъ Епіскопа.

Нѣму је чемерно ово стадо повѣренокое, садъ одъ нѣ-
га као одъ свогъ Архіпастира помоћи очекуе. Я се и
самъ могао много у Лики бавити: него самъ дошао ова-
мо ради продуженія Наука. Јоштъ овога лѣта жељимъ,
ако ми буде могућне, у пожеланый, Лайпцикъ. — И
овдѣ ти је мало болѣ, него у Лици Наши варошани
у пола су Таліани. Србске Школе досадъ овдѣ ніе
было. Садъ су основали Фондъ Школскій, и Преосвя-
щенїшій Господинъ нашъ Епіскопъ изволио је 100.
фор. у сребру положити. Фондъ је нарастао до 600 ф.
ср. Зато имамо благодарити Г. Епіскопу. Молимо и Г. Епі-
скопа Карлштадтскогъ, да внимателно, Архіпастирскій и
Родолюбивый свой погледъ на Лику и Крбаву баџи.
Овдѣ излази „Далматинска Зора“ съ писменника
Латинскаго. Незнамъ, добијате ли је тамо. Я бы ре-
као, да је одъ премале асне овай Листъ. Барје полу-
вина да је са нашимъ словима, а поредъ тога да чо-
векъ другиј съ њомъ управља, кој је болѣ и основа-
ње нашу Народность и Свѣтъ познао, па бы текъ
онда могла свако и благодѣтелно Югославенству свѣ-
тили. — Другиј путь ћу ти пространіе моја примѣча-
ња мала сообщити, а за садъ здравствуй . . .

У Задру 5. марта 1844.

Станѣ Дунава у Пешти.

25. Априла п. р. 13'. 3." 6."

26. Априла 13' 1" 6."

27. Априла 13'. 0". 0".

Скоротечна излази у седмици 2 путъ, Четверскомъ и Недельскомъ; цена му је како за овдашње тако и иза стра-
е Предчисленике за поль године 4 фор. у сребру. Предчислитисе може на свакој ц. кр. Пошти, и у Пешти
одъ Издавателя, у Бедемској улицы (Bastei Gasse №. 349.)

Издавателъ Димитрій Јовановићъ.

У ПЕШТИ словима Баймоловићъ.